

UMEÅ UNIVERSITET

Arbetsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Ds 2019:13 Etableringsjobb

Den samhällsvetenskapliga fakulteten vid Umeå universitet har fått möjlighet att bereda Umeå universitets yttrande över promemorian Etableringsjobb. Remissvaret baserar sig på ett underlag från Juridiska institutionen. Underlaget har utarbetats av doktorand Lena Enqvist.

Umeå universitet tillstyrker förslaget till ny lag och de föreslagna övriga lagändringarna, men vill framhålla följande.

Förslaget innehåller en uppgiftsskyldighet för kreditinstitut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag som innebär att de ska lämna vissa uppgifter till Arbetsförmedlingen. Likaså föreslås en uppgiftsskyldighet för arbetsgivare samt partsorganisationerna som efter bemyndigande i den föreslagna lagen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska regleras i förordning. Det är angeläget med kontrollmöjligheter av de föreslagna typerna för att motverka ett överutnyttjande av förmånen etableringsjobb (inklusive den statliga ersättning den är förenad med).

De föreslagna regleringarna av uppgiftsskyldigheterna har såvitt kan bedömas en ändamålsenlig utformning. Umeå universitet vill dock lyfta att de föreslagna uppgiftsskyldigheterna inträder först efter begäran från Arbetsförmedlingen, och att det därför ur rättssäkerhetshänseende och av rättsystematiska skäl hade varit att föredra om skyldigheterna motsvaras av uttryckliga utredningsbefogenheter för Arbetsförmedlingen. Sammantaget kan det röra sig om olika typer av uppgifter som ska lämnas till Arbetsförmedlingen, och graden av känslighet i integritetshänseende är varierande. Det rör sig inte heller i alla fall om personuppgifter.

Som framgår i utredningen kan dock Arbetsförmedlingen i samband med den utredning som behöver göras inför beslut om rätt till att få ta del av ett etableringsjobb (och därmed få statlig ersättning) behöva ta del av uppgifter om den enskildes personliga och ekonomiska förhållanden. Som också framgår kan sådana uppgifter även omfatta misstänkta och faktiska lagöverträdelse. Även om utredningsåtgärderna ytterst syftar till att bedöma rätten till gynnande förmåner, får de dock anses innebära sådana intrång i den enskildes privatliv att de måste ha författningsstöd såsom följer av legalitetsprincipen samt av artikel 8 Europakonventionen.

Det är visserligen en ytterligare fråga hur precis ett sådant författningsstöd måste vara. Möjligen får befogenheten att efterfråga uppgifterna anses gå att utläsa ur de särskilt reglerade uppgiftsskyldigheterna i kombination med den allmänt gällande officialprincipen. Det som talar emot en sådan tolkning är dock att uppgiftsskyldigheterna, som de är utformade, har uppgiftslämnaren som avnämare.

När det gäller uppgiftsskyldigheten för uppgiftsskyldighet för kreditinstitut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag föreslås de dessutom regleras i en särskild lag (om skyldighet för kredit-

UMEÅ UNIVERSITET

institut, försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag att lämna vissa uppgifter till Arbetsförmedlingen). Som också uppmärksammats i utredningen är ordningen i socialförsäkringsbalken sådan att Försäkringskassans utredningsbefogenheter regleras i 110 kap. 14 § SFB, medan skyldigheten för de olika aktörer som har en uppgiftsskyldighet gentemot Försäkringskassan regleras separat i (framförallt) 110 kap. 31 § SFB.

Det hade därför varit önskvärt att systematiken i regleringen av Arbetsförmedlingens verksamhet kompletteras med uttryckligt reglerade utredningsbefogenheter. Detta hade lämpligen kunnat ske i den föreslagna lagen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten eller i förordning till denna lag, och det hade då varit tänkbart att hämta ledning i den rättsliga konstruktion som Försäkringskassans utredningsbefogenheter har i socialförsäkringsbalken. En sådan ordning hade varit gynnsam i allmänhet för Arbetsförmedlingens verksamhet, eftersom någon allmän reglering av utredningsbefogenheterna saknas. En sådan bestämmelse bör i sådana fall även omfatta Arbetsförmedlingens möjlighet att begära att en arbetsgivare ska låta sin verksamhet få granskas av Arbetsförmedlingen eller den myndighet som Arbetsförmedlingen bestämmer. Såsom förslaget är utformat framgår även denna rätt endast indirekt.

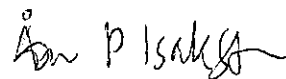
Enligt utredningen kommer det ansvar som Försäkringskassan har i anledning av att handlägga förmånen etableringsjobb att avse frågan om utbetalning av den statliga ersättningsdelen, vilket främst handlar om att bedöma ersättningsens storlek. Enligt utredningen kommer Försäkringskassan därför typiskt sett att endast behöva ha tillgång till uppgifter som möjliggör kontroll av inkomsterna för den aktuella individen och perioden, d.v.s. sådana typer av uppgifter som inte berör den nyanländas särskilda ställning såsom utlänning.

Under sådana omständigheter instämmer Umeå universitet i bedömningen att befintligt sekretesskydd för uppgifterna hos Försäkringskassan är tillräckligt. Umeå universitet vill dock framhålla att uppgifter om nyanländas familjeförhållanden, utbildning, arbetslivserfarenhet och hälsa, utgör skyddsvärda uppgifter, samt att det utifrån förslaget är svårt att bedöma om Försäkringskassan kan behöva denna typ av uppgifter för handläggningen.

Beslut i ärendet har fattats av professor Ruth Mannelqvist, den Samhällsvetenskapliga fakultetens dekan, efter föredragning av fakultetssamordnare Åsa P Isaksson.

För den Samhällsvetenskapliga fakulteten

Ruth Mannelqvist
Dekan

Åsa P Isaksson